

ยุคดิจิทัลจะเปลี่ยนภูมิทัศน์ทางการเมือง (Landscape) ของประเทศไทย

โดย

ฐากร ตั้มทสิทธิ์

เรามีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจริงๆครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่? หลายๆท่านคงลืมบรรยากาศนั้นไปแล้ว ถ้าไม่มีลูกที่เกิดในปีที่มีการเลือกตั้ง ป่านนี้เขาเกิดอายุเจ็ดขวบเริ่มเรียนชั้นประถมศึกษา ใช่ครับ การเลือกตั้งใหญ่ครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2554 หรือเจ็ดปีที่แล้ว ในช่วงก่อนที่จะมีมหานอุทกภัยน้ำท่วมนั้นเอง

ถ้านึกถึงการเลือกตั้งใหญ่ที่ผ่านมา ทุกๆท่านก็คงจะนึกถึงบรรยากาศการหาเสียงที่คึกคักในอดีตเรา ชนิดกับภาพที่ ส.ส. ต้องลงไปปราศรัยหาเสียงขึ้นรถบรรทุกพูดผ่านโทร โน่น การติดป้ายแนะนำตัว และน้อยบ่ายสั้นๆที่เราจะเห็นได้ทุกหัวมุมถนนเมื่อถึงจุดการเลือกตั้ง ในต่างจังหวัดก็จะต้องมีการ เอาใจหัวใจคน ผู้มีอิทธิพลผู้นำในท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งครูประชากาลเพื่อเข้าถึงประชาชน เป็น สูตรประชาธิปไตยที่เราเห็นจนชินตาในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา

แต่พอว่าภาพการเมืองเก่าเหล่านี้กำลังจะเปลี่ยนไป นับตั้งแต่ประเทศไทยมี 4G ใช้งานในปี 2558 ที่ นอกจากจะสร้างประวัติศาสตร์เป็นการประมูลที่แพงที่สุดของประเทศไทยที่สร้างรายได้เข้ารัฐมากกว่าสองแสนล้านบาทแล้ว ยังสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างใหญ่หลวง ตามมาอีกด้วย

ถ้าเราติดตามมาอ่านข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์จะพบว่าธุรกิจหลายธุรกิจที่เพชรบุกเบิกในการเปลี่ยนแปลง ของโลกดิจิทัลที่ทำให้หลายกิจกรรมสามารถเกิดขึ้นบนโทรศัพท์มือถือผ่านอินเตอร์เน็ต ไม่ว่าจะ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ทยอยปิดตัว หรือธนาคารที่ทยอยปิดสาขาแต่กลับมาrukทำโโมไบล์แอปพลิเคชัน การทำธุรกิจเปลี่ยนไป คนรุ่นใหม่ไม่ต้องอาศัยหน้าร้านเหมือนก่อนแต่ก็สามารถเบิกกิจการค้าขาย

ผ่านทางออนไลน์ ขายได้ทันทีทั่วประเทศ หรือแม้แต่ทั่วโลก หน้าร้านแทนที่จะเป็นเลขที่อาคาร
กลับกลายเป็น www. หรือ Facebook Page ไปเสียแล้ว

แน่นอนว่าเรื่องของธุรกิจเป็นเรื่องที่เราเห็นกันทุกวันและรับรู้ได้ถึงสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่วันนี้
ผมอยากระบุว่าให้ทุกท่านนึกถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการเทคโนโลยี
บ้าง โดยเฉพาะในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประเทศไทยมีเลือกตั้งใหญ่ครั้งสุดท้ายใน
2554 จะว่าไปแล้วก็ไม่นานนัก เพียงแค่ปีเท่านั้น แต่ในโลกเทคโนโลยีนี้แล้วปีอาจจะถือได้ว่า
นานมาก ข้ามยุคข้ามเจเนอเรชั่นกันเลยทีเดียว

ทำไมผมถึงพูดเช่นนี้? ก็เพราะว่าในปี 2554 เป็นปีก่อการประมูล 4G ซึ่งมีขึ้น ตอนนั้นบ้านเรายังใช้
โทรศัพท์เคลื่อนที่เพียงเพื่อโทรศัพท์หากันเป็นส่วนใหญ่ จนมีบ้างที่จะเห็นคนใช้ 3G ที่มักจะเอาแนว
อาบน้ำไม่ได้ว่าจะโหลดเว็บเพจหรือแอพพลิเคชั่นได้ภายในหนึ่งนาทีหรือหนึ่งชั่วโมง แตกต่างจาก
ปัจจุบันที่ทุกคนล้วนก้มหน้าผูกติดกับหน้าจอโทรศัพท์มือถือของตัวเองที่โหลดอยู่ในเวลาเพียง
ไม่กี่วินาที ถ้าจะพูดให้ชัดขึ้นในเชิงตัวเลข ในปัจจุบันเรามีเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งานกว่า
120 ล้านเลขหมาย และเกือบทั้งหมดเป็นเลขหมายที่ใช้งานอยู่ในระบบ 3G หรือ 4G กลับกันในปี
2554 มีเลขหมายใช้งานอยู่เพียง 77 ล้านเลขและเกือบทั้งหมดเป็นเลขหมาย 2G เท่านั้น จำนวน
ต่างกันเกือบเท่าตัว แฉมเทคโนโลยีต่างกันอีกด้วย และในช่วงนั้นยังเป็นช่วงที่ Facebook เพิ่งเข้า^{มา}
มาทดแทน Hi-5 ซึ่งเป็นโซเชียลมีเดียที่นิยมที่สุดของคนไทยในช่วงเวลาดังกล่าวจนวันนี้กลับไปเป็น
ว่ามีผู้ใช้ Facebook มีถึงกว่า 46 ล้านคนเข้าไปแล้ว สะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารของสังคมไทยที่
เปลี่ยนไปตามยุคสมัยอย่างรวดเร็ว

ในเรื่องการเมืองก็เช่นกัน

ในอนาคตผมเชื่อว่าการเมืองนี้จะเปลี่ยนไปอย่างมาก ไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ทำให้การเมืองไทยสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น ไม่ใช่แค่การตัดสินใจของผู้นำ แต่จะมีการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง ผู้ชาย ผู้คนในชนบท ผู้คนในเมือง ผู้คนในทุกเชื้อชาติ ที่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประเทศได้

กับหน้าจอโทรศัพท์มือถืออีสิ่ง 4.2 ชั่วโมง วันหนึ่งมี 24 ชั่วโมง ถ้าเราตัดเวลาอน้อกไปแปดชั่วโมง นั่นหมายความว่าเราใช้เวลาหนึ่งในสี่ของเวลาที่เราตื่นอยู่อยู่บ่นโทรศัพท์มือถือเลยทีเดียว!

สิ่งนี้ย่อมาจากกระบวนการต่อการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม ในประเทศไทยอาจจะยังไม่เคยมีผู้กล่าวเรื่องนี้ แต่ Mark Zuckerberg เจ้าของ Facebook ได้พูดเอาไว้ว่าต่อไปการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้คนจะเข้าไปอยู่ในโลกออนไลน์มากขึ้นเรื่อยๆ เป็นชุมชนหรือ communities

เราสามารถสังเกตได้จากการสร้างกลุ่มใน Facebook ที่ในหัวข้อที่สนใจร่วมกันนับไม่ถ้วน เพจบางเพจเปิดมาได้เพียงไม่ถึงปีกลับมียอดไลค์ มีสมาชิกเป็นแสนเป็นล้าน เราคงจินตนาการได้ยากที่เราจะสร้างชุมชนหรือสื่อสารถึงผู้คนในโลกยุคเก่า โดยสามารถหาสมาชิกเป็นแสนเป็นล้านคนในระยะเวลาเพียงไม่ถึงเดือน ยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่การแข่งขันมากขึ้น เวลาในชีวิตจะยิ่งถูกบีบให้เหลือน้อยลง คนส่วนใหญ่จึงหันไปปฏิสัมพันธ์กันทางออนไลน์ มากกว่าที่จะเสียเวลาเดินทางเพื่อเข้ามาเจอกันตัวเป็นๆ เหมือนในสมัยก่อน

ในเมื่อวิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป การเมืองก็ย่อมตึงเปลี่ยนไปด้วย เราอาจจะยังไม่ได้เห็นภาพชัดเจนนักในปัจจุบัน เพราะเราไม่มีการเลือกตั้งให้ผู้มาสักพักแล้ว แต่ permulaan ตรงนี้เลยว่า ภูมิทัศน์ (Landscape) การเมืองได้เปลี่ยนไป เพราะเรื่องของเทคโนโลยี การซักชวน การแสดงความคิดเห็น หรือแม้แต่การสร้างโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายมากในยุคปัจจุบันนับ โลกอินเตอร์เน็ตและโมบาย ดังนั้นถ้าการเมืองสมัยนี้คิดแต่จะหวังพึ่งแต่วิธีเก่าๆ เช่นการซื้อตัวหัวคะแนน โดยหวังว่าถ้าตัวเองมีหัวคะแนนที่เก่งกว่าหรือมากกว่าจะชนะนั้น มองว่าเป็นการคิดที่ผิดทางในยุคสมัยนี้แล้วหรือไม่?

พระองค์ทรงถึงกล่าวเช่นนี้ ก็เพราะว่าประชาชนสมัยนี้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารบนจอมือถือได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ใครทำอะไรไว้ในอดีต หรือมีนัยยะอย่างไร ล้วนแล้วแต่ปรากฏเป็นข้อมูลอยู่บ่นอินเตอร์เน็ตทำให้ประชาชนสามารถคิดเองได้ ไม่ต้องนั่งรอคำชักจูงจากหัวคะแนน

แต่โลกอินเตอร์เน็ตที่ไร้การควบคุมและตรวจสอบก็เป็นเหมือนดาบสองคม เช่นกัน การสร้างข่าวบิดเบือนหรือการใส่ร้ายป้ายสีสามารถทำได้โดยง่าย เพราะไม่มีกระบวนการตรวจสอบเชิงความถูกต้องของเนื้อหาเหมือนที่หนังสือพิมพ์มีบรรณาธิการคัดกรองความถูกต้องของข้อมูลเป็นต้น โดยเฉพาะการสร้างกลุ่มและส่งต่อข่าวทาง Line นั้นสามารถส่งสารและข้อมูลที่ไม่ถูกต้องถึงผู้คนหมู่มากได้อย่างรวดเร็ว

ถ้าเราหันไปดูในประเทศไทยเจ้าฟ่อประชาธิปไตยอย่างสหธรรมเมริค่าที่มีปรากฏการณ์ที่ประธานาธิบดีโคนลัด ทรัมป์ เรียกว่าข่าวปลอม หรือ fake news หรือเรื่องอื้อฉาวของบริษัท Cambridge Analytica ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของคนนับล้านๆ คนบน Facebook เพื่อเอามาใช้ประโยชน์ในการหาเสียงทางการเมือง เป็นสิ่งที่กำลังบอกเราว่าภูมิทัศน์ทางการเมืองในโลกยุคดิจิทัลนี้ ได้เปลี่ยนไปแล้วจริงๆ

การเอาชนะทางการเมืองจะต้องอาศัยเทคโนโลยีที่มีความสามารถมีหัวคะแนนหนุนหลัง ได้มากเหมือนอย่างแต่ก่อน แต่การวางแผนกลยุทธ์หาเสียง การเข้าถึงประชาชน การเสนอนโยบาย หรือแม้กระทั่งการโฆษณาให้ร้ายป้ายสีในอนาคตจะเกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอนบนโลกอินเตอร์เน็ต และมันจะยิ่งมีบทบาทสำคัญในการตัดสินชะตากรรมของชาติบ้านเมืองในอนาคตมากขึ้นเรื่อยๆ

Internet platform ที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันจะเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้นักการเมืองเข้าถึงประชาชน เพราะ platform เหล่านี้ได้ทำการสูบและกักเก็บข้อมูลของผู้ใช้ทุกท่าน ซึ่งมันไม่ใช่แค่ข้อมูลพื้นฐานจากเพศหรืออายุเท่านั้นนะครับ แต่ข้อมูลที่ว่าเราไปไหนผ่านการเช็คอิน หรือการใช้แอปพลิเคชันนำทาง ชอบเขาร่วมกลุ่มอะไรบน social media หรือแม้แต่ที่ทำงานคุณคือที่ไหน การดำเนินชีวิต life style คุณเป็นอย่างไร ผ่านการซื้อปั้งออนไลน์ การซื้อบอนนกร่องศิลปิน หรือสถาบันการศึกษา ล้วนแล้วแต่เป็นคลังข้อมูลที่ทำให้บริษัทอินเตอร์เน็ตยักษ์ใหญ่สามารถเห็นรูปแบบการบริโภคของเราร่วมถึงทำนายสิ่งที่เรารอผ่านการวิเคราะห์ของหุ่นยนต์ปัญญาประดิษฐ์ หรือที่เรียกว่า Ai

โดยปกติผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้มักจะถูกใช้ไปกับการโฆษณา แบรนด์สินค้าต่างๆ นั้นจะขอบมากที่สามารถอ่านข้อมูลค้าผ่านการคลิกโฆษณาบนอินเตอร์เน็ตที่สามารถลงทะเบียนได้อย่างชัดเจน ว่าผู้ซื้อสินค้าของเขานั้นเป็นผู้บริโภคกลุ่มใด เพศอะไร มาจากเมืองไหน หรือ มีพื้นเพการศึกษา แบบใด และในขณะเดียวกันก็สามารถช่วยให้วางแผนยิงโฆษณาของสินค้ากีสามารถระบุ เกาะทางเจาะจงไปยังกลุ่มที่เราต้องการเจาะตลาด ได้โดยตรง

นอกจากการเก็บข้อมูลเพื่อใช้สำหรับโฆษณาแล้ว เทคโนโลยีดิจิทัลที่ผู้คนใช้เวลา กับมันมากๆ สามารถที่จะมีอิทธิพลทางความคิด ได้อย่างคิดไม่ถึง ใช้แล้วรับ ผิดกำลังผิดถึง ใช้เช่นเดินเนตเวิร์กที่ผู้คนนิยมที่สุดในยุคนี้อย่าง Facebook หรือ Line Messenger ผิดจะยกตัวอย่างศักยภาพของมันในการโน้มน้าวจิตใจผ่านหลักจิตวิทยาต่างๆ ที่แอปพลิเคชันมีศักยภาพสามารถทำได้

ตัวอย่างประการแรก มีงานวิจัยที่ว่า function “I Vote” ของ Facebook สามารถที่จะ datum สมาชิกในวันเลือกตั้งว่า ไปเลือกตั้งแล้วหรือยังในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเมื่อหน้าจอเป็นปรากฏ ก็จะแสดงให้เห็นเพื่อนบ้าน Facebook ของผู้ใช้ที่คลิกว่า ตัวเองได้ไปโหวตแล้ว งานวิจัยแสดงให้เห็นว่า การใช้งานดังกล่าว นั้นได้ผลมากในการกระตุ้นให้คนออกมากลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นเพราะเมื่อผู้คนเห็นเพื่อนของเขานั้น Facebook ว่า ได้ไปเลือกตั้งแล้ว ก็มักจะเป็นการสร้างแรงกดดันทางสังคมที่ทำให้ผู้รับสารตาม ซึ่งตรงกับหลักจิตวิทยาที่เรียกว่า Herding หรือเป็นการที่ปัจเจกชนมีแนวโน้มที่จะติดตามตัดสินหรือประพฤติตามผู้อื่น ทำไม่เราถึงเป็นเช่นนี้ ก็มีสมมุติฐานที่ว่ามนุษย์เราเป็นสัตว์สังคมที่ต้องการการยอมรับจากสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้นพฤติกรรมของเราจึงมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามบรรทัดฐานของสังคมที่เราอยู่อาศัยด้วย ซึ่งเป็นเช่นนี้ตั้งแต่โบราณการเป็นลักษณะที่ฝังอยู่ในยีนของเรา เพราะการรวมกลุ่มเป็นสังคมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่รอดอย่างมากของบรรพบุรุษ ของเรานอกอีกด้วย

แน่นอนว่า การใช้งานที่กล่าวมานี้ สามารถมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเลือกตั้ง ลองจินตนาการดูว่าถ้า Facebook หรือผู้ซื้อโฆษณาบน Facebook รับรู้ได้ว่า เราต้องการให้ผู้คนในเขตไหนออกมารายการเลือกตั้ง

酵素ฯ ก็สามารถเลือกใช้ฟังก์ชันดังกล่าวในพื้นที่นั้นๆ เช่นพื้นที่ที่นิยมชอบผู้สมัครฝ่ายตนเป็นต้น ก็จะสามารถถูกนำมาเป็นอาวุธสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ของการเลือกได้อีกทางหนึ่งด้วย

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ news feed ของ Facebook หรือ กลุ่มข่าวห้อง Line นั้นมีพลังด้านจิตวิทยามหาศาล ตัวอย่างงานวิจัยทางจิตวิทยาอันโด่งดังเมื่อกว่าร้อยปีที่แล้วโดยนักวิทยาศาสตร์ชาวรัสเซีย Ivan Pavlov โดยเขาทดลองให้อาหารสุนัขพร้อมกับการสั่นกระดิ่ง โดยมีการวัดปริมาณน้ำลายของสุนัขทุกครั้ง ซึ่งก็ไม่น่าแปลกใจที่ว่าเมื่อมีอาหารอยู่ตรงหน้า สุนัขก็จะมีการหลั่งน้ำลายออกมาก เพราะด้วยความอยากรู้อยากของมัน แต่เมื่อ Pavlov ทำการสั่นกระดิ่งรวมกับการเสิร์ฟอาหารให้สุนัข เช่นนี้บ่อยครั้งเข้า จะทำให้สุนัขนั้นเชื่อมโยงการสั่นกระดิ่งเข้ากับการมีอาหารมาเสิร์ฟ และเมื่อ Pavlov ตัดสินใจเปลี่ยนวิธีเป็นแค่การสั่นกระดิ่งเพียงอย่างเดียวเขาก็พบว่าสุนัขทุกตัวที่ผ่านการทดลองก็จะมีน้ำลายหลั่งออกมากเช่นเดิมทั้งๆที่ไม่มีอาหารมาเสิร์ฟเหมือนทุกครั้ง

ปรากฏการณ์ทางจิตวิทยาดังกล่าวเกิดได้กับมนุษย์เราเช่นกัน โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา ที่แบรนด์มักจะผูกตัวเองกับสิ่งที่ตัวของแบรนด์อย่างให้ผู้บริโภคมองเห็นเช่น เมื่อเรานึกถึงเครื่องดื่มกระทิงแดงเรามักจะนึกถึงความท้าทายผ่านการสร้างแบรนด์ของกระทิงแดงกับกีฬาฟุตบอล โพร์ทีโอคิพ้า Extreme เป็นต้น หลักการนี้ก็เช่นเดียวกับการหาเสียงหรือการใส่ร้ายทางการเมือง ซึ่งในอดีตการใช้ป้ายหาเสียงหรือข่าวในหนังสือพิมพ์นั้นคงจะเทียบไม่ได้เลยกับยุคปัจจุบันที่สื่อโซเชียลมีเดียอย่าง Facebook หรือ Line เข้ามายืนทบทวนในชีวิตประจำวันของเรารอย่างมากเป็นช่องทางการสื่อสารหลักของคนไทยในยุคดิจิทัลเลยทีเดียว

ถ้าจะลองจินตนาการง่ายๆก็ เช่นการจะใส่ร้ายนักการเมืองคนใดคนหนึ่ง เราเกิดอาจจะปล่อยท่าไว้ไม่ดีเกี่ยวนักการเมืองคนนั้นลงสื่อโซเชียลมีเดีย โดยข่าวที่ว่าก็อาจจะไม่ใช่เรื่องจริงเสมอไปด้วยก็ได้ เพราะต้องไม่ลืมว่าสื่อโซเชียลมีเดียมีมีผู้ควบคุม ไม่มีบรรณาธิการ ไม่มีหน่วยงานที่จะคัดกรองว่า ข้อความเหล่านั้นว่าถูกต้อง เป็นจริงหรือไม่ ซึ่งผลของการกระทำนี้ถ้าทำครั้งเดียวอาจจะไม่มีผล ต่อความเชื่อของผู้คนเท่าไหร่นัก แต่ถ้าทำบ่อยๆเข้า ผลลัพธ์ก็คงไม่แตกต่างจาก Pavlov Effect ที่

ผู้รับสารก็จะทำการเลื่อนโยงนักการเมืองผู้นั้นเข้ากับภาพลักษณ์ที่ไม่ดีผ่านการรับรู้ทางโซเชียลมีเดีย เป็นประจำ เพราะต้องอย่าลืมว่าเราคนไทยปัจจุบันน่าจะใช้วลากับโภນฯ โซเชียลมีเดียมากกว่าการเจอน้ำใจต่อครอบครัวเดียวกัน ซึ่งรูปแบบของการรับรู้นี้ก็ทำได้หลายรูปแบบทั้งจาก news feed หรือกลุ่ม Line ก็ตาม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบของการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเข้ากับการเมืองในยุคปัจจุบันสามารถทำได้อย่างทรงพลังและกระจายให้ผู้รับสารจำนวนมากในเวลาอย่างรวดเร็วเป็นเวลาช้าๆ กัน ด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าการใช้สื่อในรูปแบบก่อนๆ (Traditional media) เป็นอย่างมาก และมีรูปแบบการใช้ที่เพลิดเพลินที่อาจมากกว่าที่เคยได้บรรยายในบทความนี้อีก ประเด็นที่สำคัญของ การใช้สื่อดังกล่าวก็คือการให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ เช่นการใส่รายป้ายสีหรือที่เรียกว่า Fake News เป็นสิ่งที่อันตราย สร้างความเสื่อมเสียชื่อเสียงให้กับเหยื่อ และอาจจะบั่นทอนความเชื่อมั่นของสถาบันของชาติเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศในอีกทางหนึ่งด้วย

ในขณะเดียวกันการปราบปรามการกระทำดังกล่าวก็เป็นไปได้ยากหรือแทนเป็นไปไม่ได้เลย เพราะเป็นการยากที่จะมานั่งคัดกรองความถูกต้องของข้อมูลบริษัทมหาศาลในโลกออนไลน์รวมถึงอาจจะเป็นการลิดรอนเสรีภาพในการแสดงความคิดของประชาชนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของระบบการปกครองประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง ดังนั้นในโอกาสนี้ผมจึงอยากให้ทุกท่านได้ตระหนักรู้ถึงภัยคุกคามที่หล่อหลอมมาจากโซเชียลมีเดีย โดยเฉพาะข้อมูลที่แพร่สะพัดอยู่บนโซเชียล และผมอยากระบุว่ามีสิ่งที่ควรระวังคือ การเมืองทั้งหลายว่าให้เปลี่ยนแนวคิดการหาเสียงในยุคดิจิทัล รูปแบบเก่าๆ ของการต้อนรับจะแนะนำพรรคอย่างเดียวอาจจะไม่ใช่วิธีที่ทรงพลัง มีประสิทธิภาพอีกต่อไป แต่หากท่านอยากระบุจะแนะนำในวันนี้ท่านต้องปรับตัวให้ทัน ต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีในโลกปัจจุบันให้มากๆ และนำมาใช้อย่างเหมาะสม เพราะวิธีชีวิตของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีไปไกลแล้ว ในช่วงเจ็ดปีที่ผ่านมา